

OROITZA

Ala bear da, egun batean
gaxorik nitzan gelditu,
eta luzaro oiean negon
ezin bertatik mugitu,
samintasunak bere ondotik
iñoiz gaur onak ba ditu,
ala negola Jaun Zerukoaz
sarritan nitzan oroitu.

Agurgarri dan apaiz jaun on bat
maiz asko nuan ondoan,
ain da goxoa, ausartu nitzan
esanaz zer nun buruan,
itz gutxirekin bere laguntza
apalki eskatu nuan,
eta jakiña —zer nai zenduke—
goxoki erantzun zuan.

Nai nuke jauna argitasuna
bertso batzuk egiteko,
eta ziur naiz laguntza ori
ez didala ukatuko,
Eliz liburu antziñakoak
irakurriz ortarako,
beorrek errex, ta egoki du
nere nai ori beteko.

Zintzo saiatur apaiz jaun ura
liburu zarrai begira,
argibideak ekartzen zitun
oiean nengon tokira,
pozezko negar malko gozoak
irten araziz begira,
ordu artako laguntza aiek
gaur oroigarriak dira.

Ala sortu zan, ari eskerrak,
nere “Jesus'en bizitza”
gero ondoren izandu nuan
beste batzuen laguntza,
“Bordari” eta “Satarka” biok,
aurrera ziraten bultza,
alaitasunez bete-betea
jarririk nere biotza.

Arantzazu'ko Amakin dauden
praille apal doatsuak,
bereganatu zitun, emanaz
bear ziraden pausoak,
ain borondate aundikoa dan
Lekuona jakintsuak,
itz-aurrea're berak egiñaz
goratuz nere bertsuak.

On Manuel da aita goxo bat,
aspaldi nuan entzuna,
jaun Lekuona'k bai agertu re
bere borondate ona,
emen nator ba eskertu nairik
berak egin zuen lana,
Jaun Zerukoak bedeinka beza
ain biotz on dun gizona.

JUAN BASURKO
Otsailla, 1957.

SHANGHAI'ko Ziñopa

1. Beda Tsang yesulaguna
gizon argia,
2. Itzalean sartu zuten
errugabia.
3. Iru illabetian,
Euki baztarrian:
4. Andik irtenik arkitu
zan donokian.
5. Sudur-yariok nai zizun
buruzagitzat,
6. Zuzentzeko bazkun bat
txinatarrentzat,
7. Apaiz zintzoari,
"Bai" nai aterazi:
8. Otoi beroz iristen zun
zeruko urgazi.
9. Barru artan izandako
yardunen berri,
10. Bakoitzak astiro obe du
berez igerri,
11. Soñez zana mardul,
Gero ager zarkul:
12. Azkeneko egunetan
ba-zizun eztul.
13. Azaroko amaiketan,
aopekoa...
14. Shanghai osoak darabil
il danekoa.
15. "Illotz ekarriko...
Txadonan ikusko:"
16. Sudur-yario dabilzu
zer asmatuko.
17. Txadonera bildua da
kistar samalda,
18. Ez zun gorrik uste, orla
izango zala,
19. Gaua txit aurrera...
Kistarrak etxera:
20. Igarri dute, gorriek,
Duten galera.
21. Urrengo erabakia,
illotza nori?
21. Senideak ar bezate
eta eortzi.
22. Bañan txadonetan,
Dabiltz beti illetan:
23. Elkartzen dira malko ta
poz masalletan.
24. Eguneroko ingietan
ba-da edena;
25. Okerrik egin ez zunak
goien izena.
26. Iesulagun Beda,
Zure izen da eda:
27. Apaiz batek yantzi gorritz
zuretza meza.

28. Pillipin ugartietan
ere alaxe,	31. Amairuren oroitz degu
mezatan egin,
29. Yaupa, gorritz eman dute,
Beda'ren alde.	32. Ayekin da Beda ziur
zoriõndegin.
30. Gogo Deuna dabil,
Askatzen maratil:	33. Neke apurtxo,
Bizi ontakoa:
31. Ziñopa donokian da,
iñola ez il.	34. Irauten dunak yasoko
sari osoa.

1952-Otsaila-18

1. Tsang'dar Beda au, Shanghai uri aundiko, sendi ezagunean jayoa, erbestean ere luzaro ibilia gendun, ikastekoetan: batez ere Parantze alderdian. Aberrira biurtu zalarik, Zikawei'ko ikastetxe batean zun lana, ango mutikoei egoki ziranak irakasteko. Idazlegotzan ere, sarri ari oi zan.

5. Izen au, ainbestekoa ere ez da iñori emateko, bañan garai artan agertu zitzaizkigun gorrietako gudamutiltxo aunitz alakoxeak bait-ziran, ayentzat suduryario asmatu zuten: errikoak eta, noski. Ayenak erabiltzeko azkatasuntxo izateko, nolanai ere. Bere aldekoiei ez diranei deitzeko, orrelako ez-izen edo izengoitiak asmatzen, erri-tarrak nonnai dituzu mutil.

6. Katolikoentzat etsaigo makurra zuten, ordun, Txina'ko gorriak: ayek, iñola ere, beren alderdira ezin makurtu bait-zituzten. Eta, ayentzat —gorrientzat— ori ezin yasanekoa zan. Beraz, gorrien erabaki eta asmabideak aintzat artzen ez zituztenak ba zirala? Batzarra andik eta batzarra emendik, 1951 urte aldera, Txina'n, angoentzat eliza berexia bear zala erabaki zuten. Ortarako, alabañan, buruzagi onak bear, zerbait egingo ba'zuten; eta, Shanghai'rako Tsang'dar Beda auxa aukeratu zuten. Bañan, yesulagun zintzoa, beren salleria ezin eraman izan zuten; eta, ari "bai" ezin iñola-atera izan bait-zioten, alako batean ua giltzaperá eraman. Esan bearrrik ere ez dago: Beda'k alde aurretik ederkitxo zekin zer zetorkion.

9. Gorrietako espetxe batean oi diranak, edonungo aldizkarietan oparo zabalduak dira; eta, ayek emen berritzea aspergarri litzake. Beda zintzoa, itzalerá eraman zutenetik iru ilabetera, erabat erori zan, eta azillaren amaikagarrenan, espetxeakoak beste yesulagun bati deitu zioten, Tsang ikustera yoateko: alegia, ez zutela gorriek ua iskilluz sakaildu, baizik berez etorri zitzayon gaitzapel batek garbitu zula. Ara eraman zuten beste yesulagun ark, bazkide-lagun zuna ikusi zun illik eta berri ematen laister itzuli zan.

13. Aopekoa, bai, noski. Berri pozgarri eta itun, batera. Poz-

garri, goyetan bitarteko bat genulako: garai ayetan eta Txina'n orain ere, ain bearrekoa. Bestetik, berriz ituna ere bai, burrukan ibili bear gendunok aolkulari bat gutxigo gehdulako. Orrelakoetan oi danéz, Beda il zaneke berria, sargoria bañan azkarrago zabaldu zan. Iñork uste baño len, txokorik izkutuenetako sinistunak il-berria ikasi zuten.

15. Gorriek, lenbizi artan, onak zirala erakusteko gogoz, Beda zanaren illotza txadonera eramango zutela esan zuten: an, guziak ikü-siko zutela, aren illotzak ubeldurik eta bestelako mallaturik ez zula.

18. Beraz, txadonera ikaragarritzko ostetza bildu zan: kistarrak oro, otzak eta azkutsuak orobat, sinismena aitortzeko il zanaren soña ikusi bear zutela. Beda'rentzat gurenda bikaña. Gorriek ez zuten asko uste izan, orrela izango zanik; eta, ildakoari ere ezer onik opa izaten ez dakiten oriek, len emandako itza jan egin zuten; eta, Beda'ren illotza txadonera eraman ez. Izan ere, Bada'ren gurenda, gorrientzat lotsakizun ikaragarria izango bait-zan...

21. Axaleko era onak, eta beren izenari eder eusteko alegiñak aurrera eramaten, gorriak bezelakorik gutxi dituzu, noski, irakurle. Beraz, illotza, senideei itzultzeko erabakia artu zuten. Ala egin ere; eta illerrian eortzi zuten. Gorriek alabañan, Beda'ren senideei agindu estua eman zien: Iñork ez zezala yakin, ayek anaya non eortzi zuten. Geroago, ordea, ori ere yakin zan; eta, ni artean Txina'n nintzala, Beda'ren obira askuak yoaten ziran, aren illobiko arri gañean otoitz egitera eta beren sinismenari eusteko indar berriak iristeko.

24. Beda'ren izen-ona aoz-ao zabaldu zan: arin, gero!! Gorriek beren aldetik, eguneroko izparringietan billaukeri berriak asmatu zituzten Beda'ren izen garbi ederra bezteko eta itsusitzeko. Bañan, al-perrik!! Ayek, izparringirik ateratzen beste iñori ere uzten ez ba'zioten; eta irratizkingotik berak bakarrik ari ba'zitezken ere, idazten eta zabaltzen zituzten berriak iñork ez zitun sinisten. Izatekotan ere, alako erdi-xor eta nolabaiteko ez-ikasi batzuk. Eta, arritzekorik arri-garriena auxe da; gorriek ba-zekiten eta ba-dakite, esaten eta aldarrikatzen dutena iñortxok ere ez diela sinisten... eta, ala ere, ortan ari bear!!!

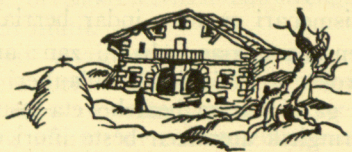
27. Beda yesulagunaren illetako yaupa, gorritz eman zuten: or-tarako iñori baimenik eskatu ote zioten nik ez dakit; bañan, bai apaizak, bai kistar soillak ere, ongitxo zekiten Beda sinismen-aitorle zala, eta alakoen omenez eman oi diran yaupak gorritz izaten dirala. Gañera, illeta ayetara bildu ziranak, Beda'rentzat otoitz egitea baño, aren izena edertzea lenengokoa zuten.

30. Beti bizitza berdiña daramatenak, eguneroko gertarioi ez die-
te ainbeste begiratzen. Bañan, guri ordun bezela, oi-ezkoak gertatzen diranean, Gogo Deuna ba-dala, eta Arek lan arrigarri bikañak egiten ditula ederki antz-ematen zayo: Ark bere emariak erruz zabaltzen

ditu. Kistar-ikasbideko irakatsiak azaltzen ari oi diranak Aren emariak ZAZPI dirala esaten ba'dute ere, geyago bait-dira. Eta, badakigur: ebertarrentzat ZAZPI esatea, aunitz esatea bezelaxe zala.

31. Beda-ren zertxoak itzez neurtzen ari izan nintzan egun ortan, otsaillaren emezortzigarrean, Txina'n bertan aspaldi, sinismen-aitorle gaiztoen eskuz ildako amairu-lagunen oroitza gendun. Orien aurrelari NEEL'dar Kepa izan zan.

ETXEBERRIA'TAR P. S. J.

PROSPER MÉRIMÉE

«LE VOLEUR BIENFAISANT»

(Lapur ongillea)

Campillo inguruan, mandazai gizaxo bat zijoan bidean, ozpin-binagre kargatxo bat karrion. Binagre ura, an oi-dan bezela, zagietan zeraman, eta asto elbarri baten bizkarrean zijoazten zagiak. Bide-txiur batean, ara nun topo egiten duen mandazaiak alako eiztari antzeko gizon batekin. Eta onek, asto errukarriari begira, parre-algarari emanaz, onela diyo mandazayari: "A zer ganadu ziztrina daramatzin or, aiskidia! Inautegiyak, karnabalak al-ditugu gisa ortako abereakin abiyatzeko?" Eta algara algara gañean...

"Jauna, diyo mandazayak apalki, abere onetxek, bera dan itxusiakin, damakit neri ogiya. Beartsu gizaxo bat naiz eta ez det dirurik beste bat erosteko."

"Nola ori!, diyo besteak, abere txatar oneri zor diozula bizimodua? Aste-bete bañon lenago zure astoa akabatua dezu, gizontxoa. Ar zazu, diyo zorrotxo bat diru luzatuaz, Herrera agurearen etxean bai dago mandokote bat sal-gai; milla t'ardi erreal eskatzen ditu; onetxek dituzu. Zuaz beragana, gaur bertan, eta erosi zaiozu aitzakirik gabe, bestela, bigar nere bidean aurkitzen ba-zaiztuztet zu eta zure asto madarikatua, Jose Maria (1) naizen bezin seguru, biok botako zaiztuztek leizetik beera. Zuazkit!"

Mandazaya, bakarrik aurkitu zanean, ametsetan ote-zebillen galdetzen zion bere burubari. Milla t'ardi errealak antxe zeuzkan. Ba zekien ondo Jose Maria'ren esana ez zala txantxetan artzekoa, eta onela, Herrera'ren gana abiyatuta, bertan trukatu zitun milla t'ardi errealak mando galantarekin...

Urrengo gaubean, Herrera agurea, aupada batean esnatzen da. Gizon bi ditu aurrean, labana zorrotzak luzaturik eta parol batekin argi emanaz. "Ea diru ori onera!" "Baño jaunak, diyo agureak, txanponik ez-baitet etxean!..."

"Gezurra ori; atzo, mando bat saldu diozu Campillo-ko bateri, eta milla erreal t'ardi artu dituzu..."

Ez zan ura txantxetako garaya, eta milla t'ardi errealak antxe izan ziran emanak, edo, obeto esateko, bigurtubak.

(1) Jose Maria, Andaluziako basa-lapur ospetsua.

«LES FLEURS DU MAL» (1857)

Aurten betetzen dira eun urte Charles Baudelaire'en *Les Fleurs du Mal* Paris'en lenengoz argitaratu zala.

Gauza jakiña da, orduko *moralistak* berealdiko erasoak zuzendu zizkatela bertso-bilduma oni.

Gaurkoak, ordea, gure denbora auek mauka zabalagokoak diralako-edo, ez dute ain gogorki epaitzen.

Dana dala, ezin uka inola ere, literatura ta poesia aldetik beintzat, *Les Fleurs du Mal* goimallako lanegiña danikan.

Beraz, EGAN'ek ezin lezake deretxa ontan beraren agerpena gogoratu gabe utzi.

Ondoren ezartzen ditugu, euskeratuta, *Les Fleurs du Mal*'eko olerki bi. Itzulpenak, Bilbao'ko olerkari gazte-ezagun G. Aresti'renak dira.

CHARLES BAUDELAIRE

B E D E I N K A Z I O A

Gorengo botereen agindu bategatik
Mundu hontan poeta agertu zenean,
Bere ama izuan eta biraoz beterik
Jainkoaren kontra dabil, bere haserrean:

“Zergatik eztut sortu sugea ta ziraua,
Altzatu baino lehen nire urkamendia?
Maradikata bedi atseginetzko gaua,
Egin: zitzaidanean nire galmendia!

“Emakumên artean baininduzun atara
Oinazea emateko nire senarrari,
Maite-karta bat balitz bezala garretara
Ezin baitut abere ezain hau jaurtiki.

“Gordeko dut galazi ninduen gorrotoa
Zure gaixtakerien tresnaren gainean,
Ta tolestuko dizut arbolaxka gaixtoa
Bere orri izurtuak legortu artean.”

Itotzen da honela gorrotozko aparrean,
ta konprenitu ezinik gura betikorrak,
Irazekitzen ditu Jehenako ondarrean
Ama txarrak erretzen omendiren garrak.

Honelaxe aingeru baten ardurapean
Eguzkiz mozkortzen da mutiko joria,
Jandako eta edandako gauzatxo bakoitzean
Topatzen du anbrosia ta nektar gorria.

Aizeagaz olgetan, hodeiekin mintzatzen,
Mozkortzen da kantatzen, gurutze-bidean,
Eta espiritua negarrez da abiatzen,
Alegere ikustean txorien antzean.

Maite nai dituenak so dagozki bildurrez,
Edo bere jenio onetik ausarti,
Irain egiten diote garratzki eta eurrez,
Erakusten diote direla basati.

Ta jan behar dituen otordu guztiétan
Errautsa ta txistua botatzen diote;
Ez sartzeko diotsate oinak bere urratsetan,
Behar dituen gauzak ôstu dizkiote.

Bere emazteak dio karriketatik oihuz:
—“Adoratzeko naiko eder aurkitzen nau,
Eta antigualeko gezur-jainkoen moduz
Urreztatu behar du emazte polit hau.

“Akaraz eta intzetsuz, agurrez eta mirraz,
Okela sendoalez, ta ardoz naiz aseko,
Jakiteko egiazki dagokidala miraz,
Jaungoiko-amodioa berari ebasteko.

“Ta zirimonia hontaz aspertzen naizenean,
Nire esku ahul gogorra dida sentituko,
Eta nire atzamarrok beraren bihotzean
Estrata zauritu bat dute zabalduko.

“Ikaraz ta taupadaz dagon txoria antzean
Odolez txit gorria, bere bularretik
Kenduko dut bihotza: desgosetu naiean
Maite dudan orari botako lurretik.”

Ta zeruan dakusan tronu ederrerrantza
Altzatzen ditu, ekuru, poetak besoak,
Eta hartzen du herri hamorratuen antza
Bere espirituaren txinparta sendoak:

—“Jaïngo bedeinkatua, mina ematen duzuna,
Gure zikinkerien erremedioa;
Hori da guretzako gauzarik hoberena,
Erakusten baitigu zure amodioa.

“Badakit daukazula leku poetentzako
Lejio santuetako hilara ederretan,
Tronu, Birtute eta Dominazioetako
Komidatzen duzula betirako festan.

“Badakit mina dela noblezia bakarra,
Lurrek eta infernuek eztutena lotzen;
Bilbatuko dut nire koroa zerutarra,
Denborak ta munduak menderatu ondoren.

“Palmira zâr hartako harri preziatuek,
Itsasoko bitxiak, urreak, zillarrak,
Eztituzte pobretzen, zure eskutik sortuek,
Diadema dirdirante argitsu ta ederrak.

“Argi garbiarekin, jatorrizko hutsean,
Printzetako sukalde santuan eginik.
Begi 'ilkorrek eztira bere edertasunean
Espillu negar-zulo ta ilun batzuk baizik.”

TRISTURAZKO MADRIGALA

Zu zûrra izateak, zer dit ardura?
Zaitez eder ta triste! Aurpegian
Negarrak jarten du bere lillura:
Zelaian errekek uzten duen hurra.
Loreak gaztetzen dira eurian.

Pozak ihes egiten dizunean
Bekoki lurra-jotik, zaitut maite;
Bihotza izuan itotzen denean,
'Ta zure orainera datorrenean
Lehen-aldiko hodei beltz huraxe.

'Ta begitik botatzen duzunean
Ur hori odola bezain beroa;
Nire eskuak jarri-arren soinean,
Tristura astunak zaurtzen zaitu'nean,
Hilten denaren orroa lakoa.

Hartzen ditut, jainkozko gurariak!
Himnu xarmangarria sakonean!
Zure ugatzeko suspirio guztiak;
Sinets 'zazu, malko diren bitxiak
Argitzen zaizkitzula bihotzean.

Amorio sustrai-gabeak hola
Oka eginda gero, zure bihotza
Zuzien antzean argitzen dela
Badakit, 'ta eztarri-pean duzula
Giza-galduen harrotasun hotza;

Baina, maitea, zure ametsetan
Infernua ikusten duzun arte,
'Ta kantsaziozko ametskaitzetan
Pozoekin 'ta gerrekin pentsetan,
Errautsez 'ta burdinarekin bete,

Bildurrez bakoitzari edekitzen,
Zoritxarra partitzen edonoizko,
Orduak jotzen du'nean murgiltzen,
Betiko Nazka kontenta-ezinaren
Lokarria eztuzu sentituko,

Ezingo duzu, bildurtasunean
Maite nauzu erregin mirabea,
Gauaren izugarritasunean,
Esan niri, zure deiadarrean:
"Berdina zaitut, Errege neurea!"

Itzultzailea : Gabriel ARESTI

